

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
ФАКУЛЬТЕТ ЦИВІЛЬНОЇ ТА ГОСПОДАРСЬКОЇ ЮСТИЦІЇ
КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

**ОДЕСЬКІ ГРУДНЕВІ ЦИВІЛІСТИЧНІ ЧИТАНЯ:
ПРИВАТНЕ ПРАВО, ЯК КОНЦЕПТ
В УМОВАХ ВІЙНИ:
ЛЮДСЬКИЙ ВИМІР**

МАТЕРІАЛИ
Всеукраїнської наукової конференції

*Одеса,
12 грудня 2024 року*

Одеса
Фенікс
2024

За загальною редакцією

доктора юридичних наук, професора *Є. Харитонов*,
докторки юридичних наук, професорки *І. Давидової*

Упорядники-укладачі:

Давидова Ірина – д.ю.н., професорка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія», професорка;

Ткаченко Катерина – лаборантка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія».

Члени оргкомітету Всеукраїнської наукової конференції:

Андронов Ігор – д.ю.н., професор кафедри цивільного, нотаріального та виконавчого процесу НУ «Одеська юридична академія», професор;

Подцерковний Олег – д.ю.н., зав. кафедри господарського права та процесу НУ «Одеська юридична академія», професор;

Харитонов *Олена* – д.ю.н., зав. кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції НУ «Одеська юридична академія», професорка;

Харитонов *Тетяна* – д.ю.н., зав. кафедри аграрного, земельного та екологічного права НУ «Одеська юридична академія», професорка;

Мінченко Райса – д.ю.н., професорка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», професорка;

Бабич Ірина – к.ю.н., доцентка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцентка;

Берназ-Лукавецька Олена – к.ю.н., доцентка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцентка;

Матійко Микола – к.ю.н., доцент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцент;

Орзіх Юрій – к.ю.н., доцент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцент;

Шамота Олександр – асистент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія»;

Ткаченко Катерина – лаборантка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія».

Одеські грудневі цивілістичні читання: приватне право, як концепт в умовах війни: людський вимір : матеріали Всеукр. наук. конф. (Одеса, 12 груд. 2024 р.) [Електронне видання] / за заг. ред.: д.ю.н., проф. Є. Харитонов, д.ю.н., проф. І. Давидової ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2025. – 318 с. – Режим доступу:

ISBN 978-617-8430-40-5

Збірник містить матеріали доповідей з теоретичних, історичних і методологічних проблем цивільного права та процесу, господарського права і процесу, аграрного, земельного, екологічного та природоресурсового права та інших галузей приватного права, які були оприлюднені на Всеукраїнській науковій конференції 12 грудня 2024 р. в Національному університеті «Одеська юридична академія».

Збірник спрямований на ознайомлення юридичної громадськості з дослідженням науковців у сфері цивілістики і може бути корисний як у навчальному процесі, так і в науковій діяльності.

УДК 347.1 : 341.9“364”(477)

Матеріали видано за авторською редакцією.

Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники Всеукраїнської наукової конференції, їхні наукові керівники, рецензенти та структурні підрозділи вищих навчальних закладів і установ, які рекомендували ці матеріали до друку.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	10
<i>Харитонов Євген Олегович, Харитонova Олена Іванівна,</i> ГІБРИДНА ВІЙНА ЯК ЗІТКНЕННЯ ІНТЕРЕСІВ: ЛЮДСЬКИЙ ВИМІР . .	12
<i>Давидова Ірина Віталівна,</i> ЗУСТРІЧНИЙ ПОЗОВ У ДОГОВІРНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ	16
<i>Мінченко Раїса Миколаївна,</i> ПРАВОСУДДЯ В УКРАЇНІ. ПРАВОСУДДЯ ПЕРЕХІДНОГО ПЕРІОДУ. АЛЬТЕРНАТИВА ЧИ НЕОБХІДНІСТЬ	20
<i>Сафончик Оксана Іванівна,</i> ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ УКЛАДАННЯ ШЛЮБУ ОНЛАЙН ЗА ДОПОМОГОЮ ЗАСТОСУНКУ ДІЯ В УКРАЇНІ .	24
<i>Адамова Олена Семенівна,</i> СТРЕС ТА РЕПРОДУКТИВНЕ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: ПСИХОСОМАТИЧНІ ТА ПРАВОВІ РОЗВІДКИ.....	27
<i>Бабич Ірина Григорівна,</i> ЕВОЛЮЦІЯ ПРЕДСТАВНИЦТВА У РИМСЬКОМУ ПРАВІ І У СУЧАСНОМУ ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ	31
<i>Берназ-Лукавецька Олена Михайлівна,</i> ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ	34
<i>Василевська Надія Станіславівна,</i> ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ В УКРАЇНІ, РЕАЛІЇ ВІЙСЬКОВОГО ЧАСУ	37
<i>Глиняна Катерина Михайлівна,</i> ГУМАНІТАРНІ ПРИНЦИПИ ЩОДО ЗАХИСТУ ПРАВ ДІТЕЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО КОНФЛІКТУ	41
HUMANITERIAN PRINCIPLES FOR THE PROTECTION OF CHILDREN'S RIGHTS IN SITUATIONS OF ARMED CONFLICT	41
<i>Галупова Лариса Ігорівна, Мартинюк Іван Вікторович,</i> ПЕРЕВАГИ МЕДІАЦІЇ ЯК СПОСОБУ ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТІВ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В ПЕРІОД ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ	45
<i>Журило Сергій Сергійович</i> ОКРЕМІ ПИТАННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ.....	49
<i>Завальнюк Сергій Володимирович</i> ЗНАЧЕННЯ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ У ПОДОЛАННІ ПРОГАЛИНИ В ЗАКОНОДАВСТВІ ЩОДО ПОНЯТТЯ «МАЙНОВОГО ПРАВА»	53

Отже, медіація у сфері інтелектуальної власності в умовах воєнного стану виявляється не лише ефективним інструментом врегулювання конфліктів, але й вагомим чинником підтримання правової стабільності та економічного розвитку. Її переваги дозволяють забезпечити захист інтересів учасників, мінімізуючи ризики, пов'язані з традиційним судовим процесом. Використання медіації сприяє не тільки зниженню завантаженості судової системи, але й збереженню ділових відносин, що є критично важливим для медіації сприяє не тільки зниженню навантаження на судову систему, але й збереженню ділових відносин, що є критично важливим в умовах сьогодення [5]. Це підкреслює значущість інтеграції медіації як стратегічного інструменту в правозастосовчу практику України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Галупова Л. І. Альтернативні способи врегулювання конфліктів у сфері права інтелектуальної власності: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Одеса, 2021. 207с.
2. Шишка Н. В. Поняття «медіація» як альтернативна форма вирішення спорів: до проблеми праворозуміння. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 4. С. 297-301.
3. Іванов О. О. Поняття, види та характерні риси медіації як соціально – правового явища. *Морська безпека та оборона*. 2023. № 1. С. 16-20.
4. Бліхар М. Медіація як спосіб вирішення адміністративних спорів. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 10. С. 78-82.

Журило Сергій Сергійович

кандидат юридичних наук, адвокат

ОКРЕМІ ПИТАННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Корупція в публічному управлінні є однією з найбільших перешкод для розвитку ефективної держави та забезпечення її сталого функціонування. Проблема корупції має глибокі соціальні, економічні та політичні наслідки, оскільки вона не тільки підриває довіру громадян до державних інституцій, але й знижує ефективність управлінських процесів.

Тому розробка та реалізація антикорупційної політики в сфері публічного управління є одним із пріоритетних завдань для держави, яка прагне до створення прозорої та ефективної системи управління.

Важливим інструментом антикорупційної політики є затвердження законами України антикорупційних стратегій на певні проміжки часу (роки). На теперішній час діє Антикорупційна стратегія на 2021-2025 роки, затверджена Законом України від 20 червня 2022 року № 2322-IX «Про засади державної антикорупційної політики на 2021-2025 роки».

Метою цієї Антикорупційної стратегії є досягнення суттєвого прогресу в запобіганні та протидії корупції, а також забезпечення злагодженості та системності антикорупційної діяльності всіх органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Попередня Антикорупційна стратегія зосереджувалася на пріоритетах, пов'язаних із створенням системи сучасних антикорупційних інструментів (правових інститутів), та розбудові системи антикорупційних органів, що мали забезпечити ефективну реалізацію цих інструментів. Водночас завдяки реалізації інших програмних документів Урядом збувалися можливості для корупції в окремих секторах через проведення галузевих реформ. [1]

Внесені законодавчі та організаційні зміни, спрямовані на зниження рівня корупції в Україні. Однак створені інституції та агенції, а також прийняте антикорупційне законодавство поки що не працюють ефективно. У зв'язку з чим важливо звернути увагу на певні особливості антикорупційної політики та напрями вирішення проблем, пов'язаних з її впровадженням.

Так, на виконання Антикорупційної стратегії на 2014-2017 роки, затвердженої Законом України від 14 жовтня 2014 року № 1699-VII [2] в Україні було створено низку антикорупційних органів, до яких увійшли: Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК), створення якого передбачав прийнятий у 2014 році Закон України «Про запобігання корупції»; Національне антикорупційне бюро України (НАБУ), що було створено в результаті прийняття у 2014 році Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України»; Національна рада з питань антикорупційної політики, створена указом Президента України в 2014 році; Спеціалізована антикорупційна прокуратура (САП), була утворена наказом Генерального прокурора у 2015 році; Національне агентство України

з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів (АРМА), утворене у 2015 році в результаті прийняття Закону України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів»; Вищий антикорупційний суд (ВАКС), утворений у 2019 році в результаті прийняття Закону України «Про Вищий антикорупційний суд», та й інші органи, які можуть долучатися до боротьби з корупцією (поліція, ДБР, СБУ).

Основний орган, відповідальний за превенцію корупції, – Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК). Розглянемо місце цього органу у здійсненні антикорупційної політики в сфері публічного управління.

Національне агентство з питань запобігання корупції є центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, який забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику (Закон України «Про запобігання корупції»).

Діяльність антикорупційної політики НАЗК полягає у розробленні проєкту державної антикорупційної програми з виконання; антикорупційної стратегії та координація її виконання; у розробленні проєктів нормативно-правових актів; у координації виконання міжнародних зобов'язань держави у сфері формування та реалізації антикорупційної політики; у забезпеченні аналітичної підтримки щодо пошуку активів підсанкційних осіб за кордоном; у забезпеченні доброчесності; у запобіганні та врегулюванні конфлікту інтересів та інших обмежень; моніторингу способу життя; проведенні антикорупційної експертизи проєктів НПА тощо. [3]

Наразі НАЗК не має територіальних відділів, хоча стаття 8 Закону України «Про запобігання корупції» визначає, що рішенням Голови Національного агентства можуть створюватися не більше шести територіальних органів Національного агентства, територія діяльності яких може не збігатися з адміністративно-територіальним поділом. Тому на місцях (областях, районах, містах тощо) функції НАЗК виконують: превентивні, запобіжні заходи – уповноважені підрозділи з питань запобігання та виявлення корупції (покладаються на працівників органу, підприємства, установи, закладу) та притягнення до адміністративної відповідальності (складання адміністративних протоколів) – на органи поліції.

Вказаний напрям роботи для поліції не є основним та «галузевим», тому у якості та охопленості всіх вказаних правопорушень, а це: порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності; порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків; порушення вимог фінансового контролю; порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів; незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових або інших визначених законом повноважень; невжиття заходів щодо протидії корупції тощо (КУпАП), виникають об'єктивні сумніви.

З цією метою і створювалися антикорупційні органи – система інструментів, які дають змогу ефективно виявляти та розслідувати корупційні злочини, конфісковувати майно, яке було предметом злочинної діяльності або набуто внаслідок такої діяльності, притягувати до відповідальності осіб, причетних до вчинення корупційних злочинів.

У зв'язку з тим, що боротьба з корупцією повинна носити системний характер, починаючи з дрібної корупції закінчуючи масштабною загальнодержавною, вважаємо за доцільне та необхідне закріпити (визначити) боротьбу з нею в адміністративній площині за основним антикорупційним органом, а саме – НАЗК. Для реалізації цього напряму важливо створити територіальні органи НАЗК на місцях та внести відповідні зміни до КУпАП, визначивши основним органом для складення протоколів за адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією – територіальні органи та центральний апарат НАЗК.

Вказані зміни забезпечать ефективну реалізацію інструментів антикорупційних органів, системності антикорупційної діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, повноти охопленості сфери публічного управління та досягнення суттєвого прогресу в запобіганні та протидії корупції.

Таким чином, антикорупційна політика в сфері публічного управління є багатограним процесом, що включає законодавчі ініціативи, адміністративні реформи, підвищення прозорості та ефективності управлінських процедур, а також формування антикорупційної культури в суспільстві. Лише комплексний підхід до вирішення цієї проблеми дозволить створити умови для ефективного функціонування держави та забезпечення її сталого розвитку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про засади державної антикорупційної політики на 2021-2025 роки: Закон України від 20 червня 2022 року № 2322-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2322-20#top>
2. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1699-VII. (втратив чинність у зв'язку із затвердженням Антикорупційної стратегії на 2021-2025 роки). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1699-18#Text>
3. Про запобігання корупції: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>

Завальнюк Сергій Володимирович

*кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ЗНАЧЕННЯ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ У ПОДОЛАННІ ПРОГАЛИНИ В ЗАКОНОДАВСТВІ ЩОДО ПОНЯТТЯ «МАЙНОВОГО ПРАВА»

Будівельна галузь є важливим елементом соціально-економічного розвитку, оскільки забезпечує базу для росту промисловості, вирішення житлових проблем і підвищення рівня життя громадян. У договорах, пов'язаних із правами на новозбудовану нерухомість, предметом зобов'язання часто виступають майнові права на об'єкт нерухомості. Проте чинне законодавство не містить точного визначення терміну «майнове право». Це ускладнює вирішення суперечок між інвесторами та забудовниками, які виступають замовниками будівництва за різними цивільно-правовими договорами.

Судові органи не можуть оминати відсутність чіткого визначення цього терміну при вирішенні правових спорів, оскільки вони зобов'язані надавати обґрунтовані рішення щодо задоволення позовів чи відмови у їх задоволенні. Вивчення судової практики вищих судових інстанцій України та Європейського суду з прав людини дозволяє стверджувати, що існує певне сформоване уявлення щодо майнових прав.